SVENSKA CANADA TIDNINGEN HAS THE LARGEST CIRCULATION OF ANY SWEDISH PAPER IN CANADA.

Svenska Canada-Tidningen

The Swedish Canada News

ÅRG. (Year) 24. LÖSNUMMER 5 CENTS. WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 9 AUGUSTI, 1916. NO. 32

Prov. Library Jan. 16 Winnipeg

Fästtalet.

Generalkonsul dr. David Bergströms tal vid den svenska folkfästen i Winnipeg, lörd. d. 5 aug. 1916.

Då från mitt hufvudkvarter i Sverige, från det svenska utrikesdepartementet, mig gifvits i uppdrag att företaga en långfärd till Västra Canada, har det fallit naturligt att göra det första uppehållet i Winnipeg, Manitobas hufvudstad, ingångsporten till den vida västern. Att få se denna provins, som i så många afseenden gått och går i spetsen för framstegsarbetet i detta land, och denna stad som inom sig sluter så många invånare af svensk stam, har allt ifrån min ankomst till Canada stått för mig såsom ett mål i första planet. Ett nytt land som går i teten för samhällsreformerna ger så mycket att lära, så mycket att taga intryck af, och i ett centrum af Winnipegs vikt och betydenhet sammanlöpa ju trådarna för arbetet på alla lifvets områden, materiella och ideella. Ingen ort kan sålunda lämpa sig bättre som utgångspunkt för planering af en studiefärd västerut.

I den inbjudan, jag mottagit till denna storartade fest, ingick en anmodan att jag skulle hålla ett tal vid densamma. Det finnes i denna tid en rikedom af stora och svårlösta frågor att öfverlägga om och tala om. Har den föregående tiden blifvit betecknad såsom samfundsproblemens tid kunna vi med fog kalla den närvarande de internationella, de brännande och brinnande internationella problemens tid. Ämnen tryta icke på det området. Men med något af dem skall jag icke här sysselsätta mig, hur intressant det än kunde vara.

Då jag här står öga för öga med en stor samling män och kvinnor af svensk härstamning och då för första gången i detta land jag har anledning tala offentligen och på svenskt språk, bjuder det sig självt att ta upp till betraktande några spörsmål och synpunkter, som för svenskar kunna vara af särskild betydelse.

Det har sedan några år pågått en rörelse, åsyftande "svenskhetens bevarande i utlandet". — jag älskar icke det första ordet, jag skulle hällre vilja säga: det svenska kynnets bevarande — och hand i hand därmed har gått en rörelse för att åstadkomma ökad förbindelse mellan svenskarna i alla land och med det gamla hemlandet Sverige. Den personliga och praktiska erfarenhet jag haft af dessa problem är icke så stor, men den är dock någon. Redan under de år, de ligga ett stycke tillbaka i tiden, då jag var bosatt i Finland och där hade att företräda Sveriges intressen, framställde sig dessa samma problem för mig. Och äfven efter den tiden har det vid ett tillfälle ålegat mig att till dem taga ståndpunkt, innan det blef min plikt att tänka och sätta mig in i huru man i de svenska samhällena och de svenska hemmen på denna sida Alanten ser och känner i dessa frågor.

Min grunduppfattning beträffande rörelsen för att bland den svenska befolkningen i andra land bevara samkänslan med Sverige kan uttryckas med två ord. Den rörelsen, den verksamheten kan och får icke bedrifvas ensidigt, den måste vara ömsesidig och den måste vara demokratisk.

Den måste vara ömsesidig. Det går ej att bara tänka och begära att de svenska samhällen och de svenska samhällselement som befinna sig på andra delar af jordklotet skola bevara sin känsla för Sverige och med intresse följa hvad som händer och sker i det gamla hemlandet. Sverige och dess folk måste också följa och med samma intresse följa svenskarna i utlandet och deras gärning. Det måste råda full och hel ömsesidighet på denna punkt.

Det hände en gång i min ungdom att ett minnesmärke skulle resas i den trakt af Sverige där jag befann mig. Det var en vacker och solig dag. Mängder af människor hade begifvit sig till platsen för att öfvervara högtidligheten. Innan täckelset skulle falla, höll en betrodd man ett högtidstal, ordande om gångna tider och särskildt om det stora minne som nu skulle hugfästas. Men ett glömde han. Han sade aldrig ett ord för att binda ihop den framfarna tiden, dess strider, dess erfarenheter med den nya tiden, med det lefvande lifvet därute i soljuset där vi stodo och hörde på och icke önskade något högre än att få höra just det ordet som aldrig kom. Det var som om talaren icke kunde se, icke fick något intryck af det nya spirande lifvet där ute. Hans synkrets liksom begränsades af den lund där minnesstenen skulle resas. Den stora gyllene slätten därutanför med dess vida horisont fanns för honom icke till.

Så får aldrig Sverige ställa sig, så får aldrig Sverige tala, om det vill skapa samkänsla mellan det gamla hemlandet och det svenska folkelementet på denna sidan hafvet. Det får då icke bara tänka på sig och sitt där hemma. Det måste ha synfältet klart i hela dess vidd, det måste ha ögat

(Forts. å sid. 5.)

HVAD KRIGET KOSTAR.

De krigförande ha under två krigsår gjort oerhörda förluster i människolif och pängar.

När de stridande blicka tillbaka på de i dagarna tilländalupna två krigsåren, måste det första intrycket de få vara en intensiv känsla af oersättlig förlust. Hvad de än kunna sätta upp på vinstkontot motväger på intet vis hvad de förlorat. En just nu publiserad tabell öfver förlusterna under de två åren talar för sig själf.

Ryssland har under den gångna perioden fått 1,200,000 man dödade, 2,500,000 sårade och 2,000,000 tillfångatagna samt förlorat 20 krigsfartyg. Kriget har kostat ryssarna $8,500,000,000. Tyskland har fått 900,000 man dödade, 1,900,000 skadade och 150,000 tillfångatagna samt mistat 111 krigsskepp. Dess krigskostnader ha uppgått till $12,500,000. Frankrike har fått 850,000 man dödade, 1,500,000 skadade, 325,000 tillfångatagna, 15 krigsfartyg förstörda; dess krigskostnader belöpa sig till $7,300,000,000. Österrike-Ungern har fått 475,000 man dödade, 1,000,000 skadade, 900,000 tillfångatagna, 11 krigsfartyg förstörda och fått vidkännas en kostnad på $6,000,000,000. Storbritannien har fått 160,000 man dödade, 450,000 skadade, 70,000 tillfångatagna, 90 krigsskepp förstördta och kastat ut $13,000,000,000 för kriget. Turkiet har förlorat 75,000 man i dödade, 200,000 i sårade, 75,000 i tillfångatagna, mistat 11 krigsskepp och fått punga ut med $500,000,000 af lånta pängar för att få vara med. Italien har fått 50,000 man dödade, 100,000 skadade, 30,000 tillfångatagna, 6 krigsfartyg förstörda; kriget har kostat landet $1,400,000,000. Bulgarien har fått 5,000 man dödade, 25,000 skadade, 5,000 tillfångatagna; dess krigskostnader ha uppgått till $50,000,000. Serbien har fått 60,000 man dödade, 125,000 skadade, 75,000 tillfångatagna; Belgien har fått 30,000 man dödade, 70,000 skadade, 50,000 tillfångatagna. Om Montenegro och Japan föreligga inga exakta uppgifter; man vet blott, att japanerna förlorade 3 krigsfartyg vid Kiao-Chaus eröfring. Om man beräknar Serbiens, Belgiens, Montenegros och Japans krigsomkostnader till $100,000,000, blir totalsumman $49,350,000,000. Till en början var den dagliga kristkostnaden för alla de stridande i medeltal $67,510,259; nu beräknas den till $100,000,000. Allts ha 15,355,000 man dödats, sårats och tillfångatagits samt 267 krigsfartyg, smärre och större, hittills gått förlorade under detta jättekrig.

Den inverkan kriget haft på de olika ländernas nationalskuld kan lätt inses. Om britiska parlamentet beviljar det anslag på $2,200,000,000, som skattkammarkanslären McKenna nu senast äskat, har Storbritannien ökat sin nationalskuld med öfver 200 procent sedan kriget började. Tysklands nationalskuld har sedan augusti 1914 ökats 155 procent, Frankrikes med omkring 180 procent. Storbritannien har fått bära de tyngsta bördorna; detta därför, att dess resurser äro de största. Till dato ha från britiska banker $2,400,000,000 utlånats till andra af de allierade, det mesta häraf har gått till Ryssland, som har födoämnen i ymnighet, men smått om pängar. Endast 7 procent af Englands krigsomkostnader betäckas af skatteinkomsterna; därför har upptagandet af lån på lån varit en bjudande nödvändighet. Hvad Storbritannien allaredan betalat ut för kriget är dubbelt mer än kostnaden för de 22 år, då England kämpade med den förste Napoleon, och 23 gånger mer än hvad Krimkriget kostade.

Österrike, Turkiet och Bulgarien anses ha tillräckligt med födoämnen och råmaterial; men pängar ha de behöft låna. Här vid lag är det Tyskland som anlitats. Frankrike och Italien äro i lika hög grad som de fria delarna af Belgien beroende på England finansiellt, men ha ju ock fått låna i Förenta Staterna.

Under det senaste krigsåret ha de viktigaste händelserna varit: tyskarnas ockupering af Mitau, Warschau, Ivangorod, Kovno, Novo Giorgievsk; Brest-Litovsk, Grodno och Vilna från den 2 aug. till den 19 sept. 1915; bulgarernas och österrikarnas ockupering af Serbien i oktober och november samma år. Kom så ryssarnas offensiv i början af januari i år; de ha efter hvartannat intagit Czartorysk, Erzerum, Bitlis, Trebizond, Dubno, Czernowitch och Erzignan samt inträngt i Ungern. Den ännu pågående italienska offensiven började den 6 juni, engelsmännens och fransmännens vid Somme d. 1 juli, och den har hittills lyckats så väl, att de allierade tagit ända till den tredje tyska försvarslinjen och förstört försvarsverk, som det tagit tyskarna månader att anlägga. I striden utanför Jutland den 31 maj visade både tyskar och engelsmän prof på tapperhet, och förlusterna å båda sidor voro mindre än man skulle väntat bli fallet.

Ryktbar japansk amiral död.

Vice amiral Kamimura i den japanska flottan har afliidit i en ålder af 67 år. Han vann ryktbarhet under det rysk-japanska kriget.

Krigskrönikan.

Tyskarna hårdt ansatta i väster och öster. Italienarna avancera mot österrikarna.

TURKISKT NEDERLAG.

TYSKARNA SÄNKA MÄNGA SVENSKA FARTYG.

Onsdagen d. 2 augusti.

Tyskland har underrättat Förenta Staterna, att det icke vill deltaga i hjälparbetet för Polen. — General von Bothmers armé är nästan omringad af ryssarna i Galizien. Kossacker lära, efter eröfringen af Brody, ha förstört järnvägarna bakom den österrikiska armén. — Turkarna hafva avancerat mot Egypten. De ha förflyttat 12,000 man till en höjd nio mil från Romani, där de stoppades af de brittiska trupperna. — Fransmännen ha nått den sista tyska försvarslinjen vid Somme. — Zeppelinare ha anställt raid på Englands östra och sydöstra kust natten till i går. En af dem tros ha blifvit träffad af den brittiska elden. Förlustrapporter ha ännu icke inkommit. — Vid floden Meuse, norr om Verdun, ha fransmännen tagit åtskilliga lopgrafvar samt 600 man till fånga. På högra stranden af Meuse ha tyskarna avancerat några hundra yards mellan Chenois och Damloup. Från Berlin rapporteras, att tyskarna vunnit en höjd nära Verdun. Tyskarna uppgifva själfva, att de sedan krigets början förlorat 4,000,000 man, medan de allierade beräkna förlusterna på den tyska sidan till närmare 5,000,000. — Den brittiska flottan har bombarderat Moulebit på Mindre Asiens kust samt där landsatt en mindre styrka. — Från Rom rapporteras, att österrikarna i Asticodalen blifvit tillbakadrifna med stora förluster.

Torsdagen den 3 augusti.

Från London rapporteras, att engelsmännen norr om Bazentin-le-Petit vunnit mark genom anfall med bomber. Från Paris säges, att det tyska anfallet vid Estees misslyckats, liksom vid Monacu farm. Norr om Verdun ha fransmännen äfven varit segrande och sedan den 1 augusti tagit 1,100 tyskar till fånga. — På Kaukasusfronten nära Ofmit ha ryssarna under bajonettanfall eröfrat en turkisk ställning.

Fredagen den 4 augusti.

De franska styrkorna ha tagit till offensiven på högra stranden af floden Meuse och hålla Thiaumont och större delen af Fleury. — Vid Loos ha britterna intagit kratern af en explo derad mina — Från Petrograd meddelas, att ryska trupper eröfrat byn Rudka-Miryanskaia vid floden Stavok

(Forts. å sid. 8.)

HEMSKT LÖNNMORD.

En hemmansägare i Ludvikatrakten skjuten från ett bakhåll.

Vid 1-tiden på onsdagen d. 19 juli utspelades en hemsk mordgärning i skogen vid Fredmundbergets grufvor, belägna mellan Blötbergets och Gonäs järnvägsstationer i Ludvika socken, i det en cirka 50-årig hemmansägare P. J. Hedberg-Sköld (Sköld Per-Johan) från Mässan fanns liggande död i skogen med genomskjutet hufvud.

Hedberg var vid tillfället ensam på platsen sysselsatt med upplastning af s. k. klippved, hvilken höll på att framforslas till en cirka 50 meter därifrån belägen kolbotten. Vid kolbotten befunno sig H:s 25-åriga dotter Elin, som med häst framförde veden till milan, samt en cirka 40-årig arbetare A. E. Söderberg från Finnäset och dennes 15-åriga drängpojke G. Danielsson. Dessa två senare skötte om aflastningen vid kolbotten. Alla tre hörde plötsligt ett mycket skarpt skott aflossas strax i närheten. Då Hedbergs dotter kom till den plats där fadern upplastade veden, fann hon honom liggande liflös på marken. Genom rop tillkallade hon nu de båda förut omnämnda personerna. Hon trodde till en början att fadern blifvit sparkad af hästen. Denne stod emellertid 6 a 7 meter från sin döde husbonde.

Vid undersökning konstaterades, att Sköld var död. En första undersökning tycktes ge rum för antagandet att han blifvit sparkad af hästen som stod några steg ifrån honom; såret i hufvudet såg ut som ett stort krossår. Så fann man emellertid den dödes filthatt, som fallit af honom då han föll omkull. I den funnos två tydliga hål efter en kula och när man närmare granskade såret i Sköld hufvud, såg man, att det förorsakats af ett tangentialskott: kulan hade träffat helt ute på sidan af hufvudet och passerat utan att tränga in, men enligt hvad Haglund i Ludvika, som eftertelefonerats och anlände efter en halftimme, konstaterade, hade stöten varit tillräckligt hård för att spräcka hufvudskålen, så att hjärnsubstansen flutit ut. Döden hade med all säkerhet varit ögonblicklig.

Senare har ingått underrättelse från Blötberget, att man häktat en skogsarbetare, Karl Granlund, som starkt misstänkes för att vara hemmansägaren Sköld mördare.

Vid ett kortare förhör i natt har framgått, att mannen i fråga flera gånger hotat den mördade till lifvet på grund af gammalt groll.

SVENSKA SPELEN.

De olika täflingarnas resultat äro nu kända. — Ett telegram från svensk-amerikanerna.

Svenska Canada-Tidningen redogjorde i förra numret för Svenska spelens storartade invigning i Stadion den 8 juli samt lofvade då att återkomma med en redogörelse öfver de olika täflingarnas resultat. Att landsmännen i Amerika med intresse följa spelen därhemma, framgår för öfrigt af följande telegram, som invigningsdagen ankom till Stadion från New York och som af publiken mottogs med stormande hänförelse:

"Svensk-amerikanare från hela Förenta Staterna sända sina innerligaste förhoppningar om att de i dag öppnade svenska spelen måtte bringa ära och berömmelse öfver vårt fosterland. Må Sveriges nya, storslagna initiativ, tydande på nationell kraft och förmåga, bli ett ljust inslag i en dyster period af mänsklighetens historia."

Täflingarna den 8:e togo sin början med en löpning på 1,500 meter. Här segrade J. Zander öfverlägset på en tid af 4,6,4. Axel Svensson från Malmö blef tvåa och göteborgaren R. Melen tredje pristagare.

Längdhoppstäflingen vanns af Georg Åberg från Norrköping, hvilken nu såväl som vid Olympiska spelen för fyra år sedan, visade sig som bäste svensk, ehuru hans resultat endast blef 698 cm., hvilket emellertid är det bästa uppnådda för i år. Andra man blef norrmannen Olof Rustad och tredje man E. Lillie från Göteborg.

Det enda svenska rekordet under täflingarna d. 8:e sattes i spjutkastningen, och det vore orätt att säga annat, än att man väntat sig detta af Sveriges f. n. bäste spjutkastare, Yngve Heckner från Uppsala. Rekordet blef dock icke öfverträffadt med mer än några få centimeter, men aldrig så litet, så räcker det dock att sätta in ett nytt namn i vår rekord lista.

Höjdhoppningen vanns af Bo Ekelund, Stockholm, med 185 cm. Andra man K. A. Kullerstrand och tredje man I. Reimers.

Diskuskastningen fick följande resultat: 1) O. Zallhagen, K. I. K., Stockholm, 77,69 (41,26—36,43), 2) G. Högkvist, I. K., Göta, Stockholm, 73,17

(Forts. å sid. 5.)

"DEUTSCHLAND" HAR AFGÄTT.

Undviker de brittiska örlogsfartygen.

Den stora tyska undervattensbåten "Deutschland", hvars resa från Bremen till Baltimore för några veckor sedan väckte sådan sensation öfver hela världen, passerade i onsdags kväll klockan 8.35 Virginia-kapen på återfärden till Tyskland. Den kom således deras förväntningar på skam, hvilka förklarat, att den aldrig förrän efter krigets slut skulle våga sig ut till hafs af fruktan för de utanför kapen väntande franska och brittiska örlogsfartygen.

Då "Deutschland" utanför kapen i skydd af mörker och dimma sänkte sig under vattenytan kunde man från den af tidningsmän förhyrda bogserbåt, som åtföljt undervattensbåten från Baltimores hamn icke iakttaga något af de örlogsfartyg, som göra patrulltjänst utanför tremilsgränsen.

Hvarest "Deutschland" då detta skrifves befinner sig vet ingen, ej häller gaf dess befälhafvare före afresan någon som hälst vink om hvilken kurs han ämnade taga. Han förklarade endast att han snart nog skulle vara i Bremen. Den som lefver får se.

STRIXREDAKTÖREN PÅ AMERIKABESÖK.

Albert Engström anländer till New York.

Med Norska Amerika-linjens ångare Bergensfjord ankom härom dagen till New York en af Sveriges allra mest kända konstnärer och litteratörer, spiritus rector i skämttidningen Strix Albert Laurentius Johannes Engström.

Det finnes ytterst få nu lefvande svenskar, som äro så kända och det finnes kanske ännu färre svenska konstnärer, hvars konstnärliga gärning vunnit ett så allmänt erkännande. Engström är till börden småländing, född den 12 maj 1869. Efter fullbordade akademiska och konststudier medarbetade han några år i Söndags-Nisse och uppsatte år 1887 skämttidningen Strix, hvars själ han allt sedan varit. Otaliga äro de humoristiska teckningar och karrikatyrer, han där publicerat. Speciellt är hans serie "Rixdagsgubbar" något alldeles enastående, både då det gäller karrikatyren och den på hexameter skrifna karaktäristiken. Hans bondtyper äro mästerliga, för att nu inte tala om hans "kolingar". Engström är ej blott tecknare, han är ock en af Sveriges allra främsta pennor. Hans språkbehandling är glänsande och hans psykologiska teckningsförmåga är lika stor med pennan som med ritstiftet. Hans analys af typerna verkar äkta och omedelbar, hans fantasi synes inte känna några gränser.

Albert Engström har gjort täta resor till utlandet och det var ju klart, att han förr eller senare ock skulle styra kosan öfver Atlanten. Nu är han i Amerika, och vi få väl snart se huru han uppfattar svensk-amerikanarne.

I Winnipeg.

Generalkonsuln och fru David Bergström från Montreal med dotter besöka Winnipeg.

STORSLAGNA FÄSTER.

GENERALKONSULN BESÖKER 223dje BAT. I CAMP HUGHES.

Det med sådana förväntningar motsedda besöket i Winnipeg af generalkonsul dr. David Bergström blef i fredags verklighet, då dr. och fru Bergström med dotter, fröken Inga Bergström, anlände till staden från Montreal. Redan långt före tågets ankomst kl. 11 e. m. hade fästkomitén och flera ändra svenskar samlats nere vid stationen för att hälsa herrskapet Bergström välkomna.

Som tiden var långt framskriden på dagen underhöll sig herrskapet Bergström, sedan de närvarande svenskarna blifvit vederbörligen föreställda för dem, endast några minuter med dessa, hvarefter det i automobil bar i väg till Fort Garry hotel, där herrskapet Bergström under vistelsen i Winnipeg bodde.

På lördagen gafs en luncheon å Royal Alexandra hotel för generalkonsuln och hans familj. Ett 60-tal personer deltogo i denna lunceon, hvilken redan från början artade sig att blifva synnerligen angenäm. Serveringen skedde vid småbord, vackert dekorerade med blommor och flaggor. Vid ett större bord i öfre änden af salen hade fästkomitén placerat herrskapet Bergström, ceremonimästaren och några andra damer och herrar. Som ceremonimästare fungerade mr John E. Lidholm, hvilken öppnade talens rad med att hälsa de närvarande välkomna. Kortare anföranden höllos därefter af konsul Harold J. Smith, mr P. B. Anderson (för generalkonsuln), mr K. Flemming (för Canada), redaktör N. F. Brown (för Sverige), konsul H. B. Soot (för Norge), mr G. Hammarstrand (för damerna) samt pastor V. J. Tengwald.

Klockan var redan öfver fyra, då man kommit så långt på programmet, och ceremonimästaren ansåg det därför vara nödvändigt att icke kalla på flera talare, ehuru detta avarit afsedt från början. Innan han lämnade ordet till hedersgästen, passade han på att å de svenska föreningarnes i Winnipeg vägnar tacka alla dem, som arbetat för ett värdigt mottagande af herrskapet Bergström, samt dem, som genom sin närvaro vid luncheon hedrat gästerna. Han framförde äfven ett tack till Svenska Canada-Tidningen och Norröna för den annonsering och det bistånd, de gifvit fästkomitén.

Till sist ombads generalkonsul Bergström att säga några ord. Generalkonsuln höll ett kortare, briljant anförande, hvari han bl. a. redogjorde för ändamålet med sin resa och påpekade önskvärdheten af en närmare handelsförbindelse mellan Sverige och Canada. Till sist framförde han sitt hjärtliga tack för det mottagande, som kommit honom och hans familj till del. Dr. Bergströms tal, som åhördes med spändt intresse, hälsades med lifliga och ihållande applåder. Man bröt därefter upp från bordet och efter en stunds samkväm gick hvar och en till sitt.

På kvällen samlades man åter i Manitoba hall till den stora folkfästen, hvilken trots en del motigheter med afseende på arrangemangen blef en af de bäst lyckade fäster som på länge hållits i Winnipeg. Publiken kunde ha varit talrikare, men flera hundra personer hade dock infunnit sig. Salen var smakfullt dekorerad med flaggor och blommor.

Sedan den svenska kungssången och en inledningsmarsch spelats af orkestern, sjöng församlingen, som reste sig upp, unisont "Du gamla, du fria." Mr John E. Lidholm, hvilken fungerade som ordförande, hälsade därefter med ett kortare anförande hedersgästerna och de öfriga närvarande.

(Fors. å sid. 5.)

SIR ROGER CASEMENT HÄNGD.

Gick med lugn mot döden.

Sir Roger Casement blef i torsdags kl. 9.07 såsom landsförrädare hängd i Pentonville-fängelset. Han gick mot döden som en martyr.

Hans enda ord på galgen voro: "Jag dör för mitt land".

En väldig folkmassa hade samlats på gatorna utanför fängelset, och då kapellets klocka i vemodiga toner klämtade, tillkännagifvande att afrättningen ägt rum, bröt massan ut i jublande hurrarop.

Kort innan afrättningen ägde rum biktade sig Sir Roger för en katolsk präst och erhöll nattvarden. Knappt var detta öfver förrän skarprättaren inträdde i cellen. Sir Roger hälsade med en liten gest af handen sin bödel. Så satt sig den lilla processionen i gång med två präster i spetsen, så Sir Roger mellan tvenne vaktare och sist skarprättaren. Under vägen från cellen till afrättningsplatsen läste de två prästerna de döendes sista bön, och Sir Roger svarade med ett "Lord, have mercy on my soul".

Just som man nådde afrättsplatsen kastade Ellis, skarprättaren, hastigt snaran om Sir Rogers hals, luckan drogs undan — och den irländske martyren vår icke mer.

Tyskland inför 3:e krigsåret: Ett intyg om den tyska nöden.

Några intryck och iakttagelser från ett halft års vistelse i Tyskland. Svenska tyskvänners skönmålningar vederbörligen belysta af en tyskvän.

Af en ung svensk dam, som nyligen hemkommit från Tyskland, där hon har nära släktförbindelser, har Dagens Nyheter i Stockholm fått mottaga nedanstående intressanta skildring från ögonblickets Tyskland.

När man sitter ute i Tyskland och läser diverse svenskars intryck och skildringar därutifrån, så förvånas man visserligen högeligen öfver hur bra man har det; men vid närmare eftertanke ler man ett löje, fullt af förståelse, om än inte af aktning, talar till sig själf och säger: "De där stackarna äro ju här ute för att skrifva. Skall deras opus gå igenom censuren, måste det vara något så när, och skall det in i deras tyskvänliga svenska tidningar, måste det visst också vara något så när". Och man hoppas för dessa skribenters egen skull att de själfva tro på hvad de skrifva. Men emellanåt blir det en ändå väl starkt. Nu senast vid hemkomsten till Sverige, då lidun för den 11 juni med Annie Åkerhielms Tyskland och dess dagliga bröd föll i mina händer.

Den uppsatsen har väl ej behöft räkna med censuren, då den efter allt att döma är skrifven i Sverige. Att den är framsprungen ur en brinnande kärlek till Tyskland säger oss redan författarnamnet. Men om denna kärlek liksom om kärleken i allmänhet gäller tydligen att den är blind. När man kommer ut på en mer eller mindre snabb studieresa, uppfylld af en varm beundran för allt tyskt och en innerlig önskan att finna allt så bra som möjligt för att sedan kunna vederlägga flenders och neutralas svarta förtal om nöd i ens älskade land, har man väl synen a priori förvänd, så att man inte ser det som på gator och torg eljest möter hvarje annan med normal synförmåga begåfvad människa. En mindre välvillig förklaring för fenomenet i fråga vore kanske att, med förlof sagdt, reseintrycken måtte vara något ytliga. En verklig kännedom om hur folket har det hämtar man som utlänning nämligen hvarken från "Fürsorge"-damer eller bayerska godsägarfruar, utan från folket själft och hälst under en längre vistelse. Författaren till detta genmäle tillbrakte före kriget hvarje år någon tid i Tyskland, vistades där vid krigsutbrottet, ett par månader sommaren 1915 och nu i år fem månader och har därvid varit i tillfälle att göra iakttagelser både i Sachsen och Preussen. När jag nu tar till orda, sker detta för att om möjligt sprida en bättre kännedom om det verkliga tillståndet i Tyskland. Det har nämligen alltid varit mig en gåta hvarför våra tyskvänner partout vilja förneka nöden i Tyskland. Hvarför dessa skönmålningar? Bör icke ett i deras ögon så beundransvärdt folk bli ännu mera beundransvärdt, om man ärligt säger ifrån att det trots allt ännu står starkt?

Hur sanningen förhemligas. Hungerrevolterna ett faktum.

Den kännedom om tyska folkets lif som man i dessa dagar hämtar ur tyska tidningar är föga värd, då pressen gudskelof inte ger något sant uttryck af folkslälen. Den är samt och synnerligen i censurens klor, och om någon socialdemokratisk tidning emellanåt försöker sig på opposition, blir den genast indragen tills den för sin existens skull för framtiden lär sig att ta skeden i vackra handen. All den ovilja som t. ex. Liebknechts häktande framkallade bland folket kom därför inte ens tillnärmelsevis till uttryck. En sachsisk socialdemokratisk tidning, som dristade sig till det yttrandet att Liebknecht väl knappast blifvit häktad, om han bedrifvit ocker med lifsmedel, blef genast förbjuden på en vecka. En och annan auktoritet, som t. ex. Maximilian Harden i Die Zukunft, vågar emellanåt säga rätt skarpa ord. I ett majhäfte får regeringen under rubriken Lebensmittel mottaga både råd och kritik. Där talar Harden helt öppet om de hungerrevolter, som alltsomoftast förekommit i Berlin. Enligt fru Åkerhielm lära ju både svenska ministern och alla svenskar och tyskar, som hon träffat i Berlin lefva i lycklig okunnighet om dessa mindre lyckliga sidor af kriget. Och efter de intryck hon fått af gatulifvet ler hon åt talet om upplopp och säger att, om det funnes något mera folkpsykologi i världen, skulle man genast förstå att detta vore omöjligt för Tysklands vidkommande. Själf har jag inte sett några folkupplopp i Berlin, då jag i år endast fyra gånger rest genom Berlin, utan att stanna där. Men jag får säga att jag i det afseendet mera tror på Hardens tryckta ord än både på friherrinnan Åkerhielm och svenska ministern. Med tillhjälp af den frih. Åkerhielm rekommenderade folkpsykologien har jag dessutom dragit sådana sannolikhetsslut som att det väl inte kan vara så stor skillnad på folkkaraktären i Berlin och i de sachsiska storstäderna. Ty där har jag med egna ögon sett hela stadsdelar spärrade af polis och militär, sett utrymda slaktarbodar och smöraffärer med inslagna fönster och mycket annat elände. Där behöfver man inte stiga upp kl. 5 om morgnarna och stå i kö efter sitt sextondelskilo margarin i veckan, som arbetarhustrurna få göra, för att finna nöd och förtviflan — man kan tyvärr inte vara döf och blind för det som öfverallt möter en på gatorna. Men det beror väl, som sagdt, på de ögon som se. Det underliga är bara att det just var min kärlek till tyska folket som gjorde att jag till min förtviflan måste se det, medan frih. Åkerhielms kärlek till Tyskland gjorde att hon inte såg det.

Lifsmedelspris i de tätast befolkade delarna af Tyskland.

Nu är det kanske så att den som vill yttra sig med sakkännedom om tillståndet i Tyskland bör vara inne i förhållandena i Sachsen, ty det är, som bekant, tätast befolkadt. Och det råder högst egendomliga förhållanden i det "enliga Tyskland". Det är inte utan anledning som Harden sätter "unsere grossartige Organisation" inom citationstecken. Det hände också i vår att eljest verkligt regerings- och krigsrabiata sachsiska tidningar togo bladet från munnen och högljudt undrade huruvida det var meningen att Sachsen skulle få svälta ihjäl. Som ett exempel på "centralliseringen" kan omtalas att jag i en preussisk stad köpte verkligt god rökt leverkorf efter mark 3.60 pr. kg., medan jag ett par dagar senare i en sachsisk stad betalade efter m. 7:60 pr. kg. I det sista fallet var det korfsorter osm gjort åtskilliga människor sjuka, men tyvärr det enda, som fanns att få. Benigt kött betalades i maj med 6 m. pr. kg., men jag har också hört berättas att dessa pris som väl skulle vara maximalpris, mycket ofta öfverskredos. Det högsta pris på oxkött jag hört talas om var m. 7.20 pr. kg. Problemet hur de fattigare egentligen ha råd att köpa något kött, förenklas åtskilligt, om man får veta att det i maj mycket sällan fanns något kött i den sachsiska storstad jag talar om. Det var egentligen bara lördag f. m. och någon annan gång i veckan, men då var det rätt lifsfarligt att försöka stå med i kön. Fisk fanns till höga pris, men efter den långa transporten dit ned hörde den just inte längre till s. k. hälsosam föda. Ägg betalades då med 25 pf. pr. styck (nu 30 pf.), och man lyckades sällan få mer än två åt gången, oaf-

(Forts. å sid. 5.)

$100,000 till Swedenborgarne.

Grundläggaren af Swedenborgskolonien i Bryn, Athyn, Pa., John Pitcairn, har afiidit och i sitt testamente lämnat $100,000 till den nämnda kolonien.

AFFÄREN STAAFF—MITTAG-LEFFLER.

Hofrättens utslag.

Svea hofrätt har nu meddelat utslag på det besvär dels stadsfiskalen N. Vallentin, dels också f. d professor G. Mittag-Leffler anfört öfver Stockholms rådhusrätts utslag af den 30 oktober 1915 i det bekanta ärekränkningsmålet mellan vice häradshöfding Karl Staaffs sterbhusdelägare och stadsfiskal Vallentin å den ena samt professor Mittag-Leffler å den andra sidan.

I det nu afkunnade utslaget lämnar Svea hofrätt professor Mittag-Lefflers invändningar mot Vallentins behörighet att föra talan utan afseende. Vidare fastställer hofrätten rådhusrättens utslag af den 30 januari 1915, hvarigenom målets behandling som tryckfrihetsmål förfaller.

Hvad själfva ärekränkningsmålet angår finner hofrätten icke skäl göra ändring i rådhusrättens utslag af den 30 oktober 1915.

MÄSTE GÖMMA SIG I SLOTTSKÄLLAREN.

Drottning Victoria i lifsfara.

Af det senaste franska luftangreppet på Karlsruhe den 22 juni hvarom vi förut meddelat lämnar en korrespondent i Aftonbladet en närmare skildring.

Karlsruhe är obefäst, men har en ny järnvägsstation och kaserner. Ingen af dessa träffades dock vid bombardemanget. Däremot slogo bomber ner i parken ofvanför storhertigliga slottet, där den svenska drottningen var sängliggande sjuk. Hon måste i största hast klåda sig och fördes jämte andra ned i den rymliga slottskällaren. Den lille prins Lennart var i drottningens sällskap.

Drottning Viktoria har nu, som bekant, öfverflyttat till storhertigliga slottet i Baden-Baden. Hon kan icke taga emot någon, men hennes hälsa har förbättrats betydligt efter operationen. Lungorna äro icke angripna, men den envisa bronkialkatarren fortfar. Ett tillämnadt badbesök i Ems har tills vidare uppskjutits.